

1.1 ความเก่าแก่และความสำคัญของปัญหา

ช่วงเวลาครึ่งศตวรรษที่ผ่านมาได้มีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างมาก ทั้งในด้านของทรัพยากรธรรมชาติ ระบบสังคมระบบเศรษฐกิจและการเมืองซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ มีผลกระทบต่อสภาพการดำเนินชีวิตของคนไทยอย่างรุนแรง จากเดิมคนไทยมีวิถีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่ายทำมาหากินกันตามสบายมีความสุขกับธรรมชาติและสภาพแวดล้อม มีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันได้แปรผันมาเป็นชีวิตที่ต้องแก่งแย่งแข่งขันกันทำมาหากิน และแสวงหาโอกาสเพื่อประโยชน์ส่วนตนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อความอยู่รอดและความปลอดภัยของชีวิต ผนวกกับการรับวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาในสังคมไทย ซึ่งก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางคตินิยมของการดำรงชีวิตอย่างกว้างขวาง เช่น นิยมยกย่องผู้มีอำนาจผู้มีความร่ำรวยทางฐานะความเป็นอยู่ผู้มีชื่อเสียง และการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนเป็นหลัก ยอมทำทุกวิถีทางเพื่อการแสวงหาประโยชน์ อำนาจ และชื่อเสียง โดยไม่คำนึงถึงว่าเป็นการเบียดเบียนผู้อื่นทางทุจริตฉ้อโกงหรือผิดศีลธรรมหรือไม่สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความเสื่อมโทรมทางด้านจริยธรรมของประชาชนทั้งปวง ซึ่งทำให้เกิดปัญหาต่อสังคมเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน และการเปลี่ยนแปลงนี้เองเป็นเหตุให้ระดับของศีลธรรม จริยธรรมลดต่ำลงและย่อมเป็นตัวชี้ให้เห็นเด่นชัดอีกด้วยว่าคนไทยให้ความสำคัญต่อการประพฤติ ปฏิบัติตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาตกลงไปจากเดิมอย่างมาก

ในสภาพสังคมปัจจุบันนี้ปัญหาวุ่นวายต่าง ๆ เกิดขึ้น เนื่องจากคนในสังคมขาดคุณธรรม จริยธรรมมีความเห็นแก่ตัวแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นซึ่งแสดงว่าการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน สถานศึกษาระดับต่าง ๆ ซึ่งมีส่วนรับผิดชอบในการอบรมสั่งสอนเยาวชนให้เป็นพลเมืองดีมีคุณธรรม เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน (กรมวิชาการ, 2533) ยังดำเนินการไม่ได้ผล เพราะผลผลิตที่ออกจากโรงเรียนและสถานศึกษาต่าง ๆ นั้นยังขาดคุณธรรมและยังไม่เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน จึงทำให้สังคมมีความวุ่นวายซึ่งผู้ก่อปัญหาต่าง ๆ นั้นมีทั้งเยาวชนและผู้ใหญ่ เช่น การทะเลาะวิวาทกันของนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร จนทำให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บ ซึ่งเป็นข่าวในหนังสือพิมพ์ และในทางสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ อยู่เสมอ และการทะเลาะกันของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และผู้บริหารประเทศระดับสูงจนทำให้เป็นที่ระคายเคืองเบื้องพระยุคลบาท ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

จึงได้พระราชทานพระบรมราโชวาท ในวันเฉลิมพระชนมพรรษาประจำปี 2536 เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2536 ให้ทุกคนมีความรักความสามัคคีให้มีคุณธรรมประจำใจในการบริหารงาน เพื่อเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมของชาติ ถวิล อรัญเวศ (2534) มีความเห็นว่าสภาพสังคมเศรษฐกิจ ความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้สภาพสังคมความเป็นอยู่ของสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไป การดำรงชีวิตในสังคมซับซ้อนยิ่งขึ้นทำให้การประพฤติตนของคนในสังคมไม่คำนึงถึงกฎระเบียบวัฒนธรรม และประเพณีที่เคยถือปฏิบัติกันมา จึงทำให้เกิดปัญหาเสื่อมโทรมทางด้านศีลธรรมและจริยธรรมเพราะการพัฒนาทางวัตถุกับการพัฒนาจิตใจไม่สมดุลกันจากการวัดผลและประเมินผลการศึกษาประจำปีการศึกษา 2536 ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี มีผลการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เฉลี่ยทุกกลุ่มประสพการณ์ 73.79 % และเฉพาะกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยซึ่งเป็นกลุ่มที่สอนวิชาจริยศึกษาได้ 80.21 % (สพจ.อุดรธานี, 2537)

จะเห็นว่าคะแนนโดยเฉลี่ยทุกกลุ่มประสพการณ์อยู่ในเกณฑ์และถ้าดูเฉพาะกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยซึ่งเป็นกลุ่มที่สอนจริยธรรมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดีมากแต่ผลสะท้อนจากสังคมทั่วไปเห็นว่าความประพฤติของนักเรียนยังขาดระเบียบวินัย มีนิสัยเกเรขาดความรับผิดชอบซึ่งทำให้เห็นว่าผลการเรียนด้านวิชาการกับพฤติกรรมของนักเรียนยังไม่สอดคล้องกัน ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วงเพราะคนที่มีความรู้มากแต่ขาดคุณธรรมคนเหล่านี้จะเป็นตัวก่อปัญหาอันตรายในสังคม ดังพระราชหัตถเลขาของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงมีไปถึงสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรสมีข้อความตอนหนึ่งว่า "ต่อไปในภายหน้า คนที่ได้เล่าเรียนคงจะประพฤติตัวดีกว่าผู้ไม่ได้เล่าเรียนหาถูกไม่คนที่ไม่มีธรรมเป็นเครื่องดำเนินตาม จะหันไปทางทุจริตคนรู้น้อยก็โกง ไม่ค่อยคล่อง คือโกงไม่สนิทถ้ารู้มากก็โกงมากขึ้น และ โกงพิสดารมากขึ้นการที่หัดให้อ่านอักษรวิเชียรไม่เป็นเครื่องฝึกหัดให้เป็นคนดี และชั่ว เป็นแต่ได้วิธีสำหรับเรียนความดีและชั่วได้คล่องขึ้น" (สมเด็จพระมหาสมณเจ้า, 2514) การที่จะพัฒนาคนด้วยให้การศึกษาด้านความรู้และด้านวิชาชีพเท่านั้นยังไม่เป็นการเพียงพอ เพราะคนที่มีความรู้แต่ขาดคุณธรรมประจำใจก็จะนำเอาความรู้ ที่ได้เล่าเรียนมา ไปใช้ในทางที่ผิด ย่อมจะก่อให้เกิดผลเสียหายทั้งแก่ตัวเองและประเทศชาติ ในที่สุดก็เอาตัวไม่รอด ดังภาษิตที่ว่า "ความรู้ท่วมหัว เอาตัวไม่รอด" พฤติกรรมที่ทำให้สังคมขาดความสงบสุข ที่เห็นกันแพร่หลายในสังคมปัจจุบันอย่างมากมาย เช่น การลักทรัพย์ การทุจริต นอราชฎ์บังหลวงในวงราชการ และเอกชน การโกงภาษี การติดสินบน การแสพย์ และการค้าขายสิ่งเสพติด การค้าขายสิ่งผิดกฎหมายและของหนีภาษี การค้าประเวณี การทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งนอกจากจะมีสาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ความบีบคั้นทางเศรษฐกิจการขาดแคลนทรัพยากร การหลงใหลเข้ามาของวัฒนธรรมตะวันตก

และการขาดแบบอย่างที่ดีสำหรับเยาวชนจะนำไปปฏิบัติแล้ว ยังมีสาเหตุมาจากตัวผู้กระทำความผิดเองด้วย ที่มีความโลภเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนโดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนที่จะเกิดขึ้นกับผู้อื่น ขาดคุณธรรม ขาดความเมตตาธรรมและไม่สามารถหักห้ามใจไม่ให้กระทำความผิด หรือความชั่วได้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าถ้าเราไม่มีมาตรการในการที่จะแก้ไขหรือปรับปรุง หรือพัฒนาด้านจิตใจของคนในสังคมให้สูงขึ้นสังคมไทยของเราก็จะมีแต่ความสับสนวุ่นวาย และเสื่อมโทรมมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่การที่จะพัฒนาจิตใจของผู้ใหญ่นั้น เป็นสิ่งที่ทำได้ยากดังสมานิตที่ว่า "ไม้อ่อนดัดง่าย ไม้แก่ดัดยาก" ดังนั้นเราควรหันมาพัฒนาจิตใจปลูกฝังศีลธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนของชาติที่กำลังเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต ซึ่งการที่จะกระทำนี้เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกันของทุก ๆ ฝ่าย ทั้งด้านครอบครัว โรงเรียนสื่อมวลชน ตลอดจนสถาบันและองค์การต่าง ๆ ในชุมชน โรงเรียนหรือสถานศึกษามักได้รับการพิจารณาว่าเป็นสถาบันที่มีบทบาทเด่นที่สุดในการเสริมสร้างจริยธรรมให้กับเยาวชน และถือว่าเป็นหน้าที่หลักอย่างหนึ่ง โดยเริ่มจากการให้การศึกษาที่เน้นหนักด้านจริยธรรมเพื่อให้เยาวชนมีพฤติกรรมทางด้านจริยธรรมที่เหมาะสม ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขต่อไป (ถวิล อรัญเวศ, 2534)

พฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกมี 3 ทาง ได้แก่ ทางกาย ทางวาจา และทางใจ ดังนั้นพฤติกรรมจริยธรรมของมนุษย์จึงมี 3 ทางเช่นเดียวกัน

พฤติกรรมทางกาย ได้แก่การแสดงออกทางกาย เช่น การเดิน การนั่ง การนอน การแสดงท่าทาง บุคลิกภาพ

พฤติกรรมทางวาจา ได้แก่ การแสดงออกทางคำพูด น้ำเสียง

พฤติกรรมทางใจ ได้แก่ การแสดงความคิด ทศนคติ ค่านิยม

พฤติกรรมทางจริยธรรมของมนุษย์ เป็นการแสดงพฤติกรรมทางกาย ทางวาจา และทางใจให้ถูกต้องตามประเพณี วัฒนธรรม กติกา กฎระเบียบของสังคมนั้น ๆ จริยธรรมที่มีปฏิสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับคนอื่นเรียกว่า จริยธรรมทางสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, 2536)

หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กำหนดให้เรียนจริยธรรม หรือคุณธรรมจำนวน 30 ข้อ ได้แก่

1. การไม่ประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกายของบุคคลและสัตว์
2. ความเมตตากรุณา
3. การไม่ละโมภและไม่ขโมย
4. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ
5. การไม่ละเมิดของรักของคนอื่น

6. การรู้จักความพอดี
7. การไม่พูดปด ไม่บิดเบือน ไม่อำพรางความจริง การไม่ยุยงให้เกิดความแตกแยกและการไม่พูดคำหยาบ
8. การมีสัจจะ และความจริงใจ
9. การไม่ลองและเล่นสิ่งเสียดังให้โทษ
10. ความเป็นผู้มีสติ รู้จักยับยั้งชั่งใจ รู้จักรับผิดชอบชั่วดี
11. ความเป็นผู้มีเหตุผล
12. ความละเอียดและความเกรงกลัวต่อการทำความชั่ว
13. ความขยันหมั่นเพียร
14. ความอดทนอดกลั้น
15. ความกล้าหาญ และความเชื่อมั่นในตนเอง
16. ความกตัญญูทุกเวที
17. ความซื่อสัตย์สุจริต
18. การทำใจให้สงบ มีสมาธิ และอารมณ์แจ่มใส
19. ความไม่เห็นแก่ตัว
20. ความประณีต ละเอียดยึดถ่วง
21. ความรับผิดชอบ
22. ความมีน้ำใจเป็นธรรม ไม่ลำเอียง
23. ความมีระเบียบวินัย และการตรงต่อเวลา
24. การยอมรับความเปลี่ยนแปลง
25. มรรยาท และนิสัยส่วนบุคคล ในการกิน นอน ขับถ่าย แต่งกาย และสังคมระหว่างเพศ
26. มรรยาทในการแสดงความเคารพ การขอร้อง การแสดงความขอบคุณ การขอความช่วยเหลือ การปฏิเสธ การแสดงความไม่เห็นด้วย การแสดงความยินดี การแสดงความเสียใจ การเล่น การพักผ่อนหย่อนใจ
27. หลักธรรมสำหรับการอยู่ร่วมกัน ได้แก่ ความสามัคคี ความเสียสละ การให้อภัย ความเอื้อเฟื้อ การยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น ความเห็นอกเห็นใจ
28. ความเป็นผู้มีวัฒนธรรม และประพฤติตามประเพณีนิยม
29. ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

30. การแก้ไขข้อบกพร่องการปฏิบัติทางจริยธรรม ได้แก่ ผิดศีลธรรม ระเบียบกฎหมาย และจารีตประเพณี

การที่คนเรามาอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ทำให้เกิดเป็นสังคมขึ้นเมื่อมีคนมาอยู่รวมกัน ต่างคนต่างความคิด ต่างอารมณ์และต่างบุคลิก หากคนเหล่านั้น ไม่มีกฎเกณฑ์ในการประพฤติปฏิบัติต่อกัน ย่อมจะก่อให้เกิดปัญหามากมาย ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้สังคมนั้นเดือดร้อน หลักธรรมหรือกฎเกณฑ์ที่บุคคลต้องยึดถือปฏิบัติร่วมกันเพื่อก่อให้เกิดความสงบขึ้นในสังคม อันดับแรกคือ ความซื่อสัตย์จริงใจต่อกัน (ประเวศ วะสี, 2530) เพราะความเป็นคนมีความซื่อสัตย์และมีสัจจะ ย่อมเป็นที่ไว้วางใจกันและกันไม่หวาดระแวงกัน ผู้มีสัจจะย่อมอยู่เป็นสุขในทุกสถานที่ ไม่มีภัยเดือดร้อนมาสู่ตน ดังพุทธศาสนสุภาษิตที่ว่า สจฺจุ เว อมตา วาจา (คำพูดจริงเป็นสิ่งไม่ตาย) ถ้าคนในสังคมใดมีความซื่อสัตย์และมีสัจจะต่อกัน ก็จะทำให้สังคมนั้นมีความสามัคคีปรองดองกัน ทำให้การกระทำการกิจการใด ๆ ก็สำเร็จตามวัตถุประสงค์ ซึ่งจะนำความสุขมาให้ชุมชนนั้น ดังพุทธศาสนสุภาษิตที่ว่า สฺวา สฺวสฺส สามคฺคี (ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะ นำสุขมาให้) นอกจากความซื่อสัตย์ความสามัคคีแล้ว คุณธรรมสำคัญที่เป็นเครื่องเกื้อหนุนให้สังคมเป็นสุข ได้แก่ ความเมตตา กรุณาต่อกันของคนในสังคม การไม่เบียดเบียนกัน ไม่ฆ่าฟันกัน ไม่กดขี่ข่มเหงกัน ย่อมทำให้สังคมมีแต่ความสงบสุข ดังพุทธศาสนสุภาษิตที่ว่า โลโก ปตฺถมํ ภิกขา เมตฺตา (เมตตาเป็นเครื่องค้ำจุนโลก)

Kohlberg (1964) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของโคลเบอร์ก กล่าวว่า ระดับของจริยธรรมขั้นที่ 2 คือระดับตามกฎเกณฑ์ (The conventional level) เป็นการกล่าวถึงจริยธรรมของบุคคลที่ต้องปรับปรุงตัวเองให้เข้ากับสภาพของสังคม เพื่อให้ตัวเองอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ซึ่งได้แก่การคำนึงถึงความต้องการของสังคม และกฎระเบียบของสังคมนั้นคือการกระทำใด ๆ ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม ในฐานะที่เราเป็นสมาชิกของสังคมเราจะต้องทำอะไรบ้างเพื่อให้เกิดผลดีต่อส่วนรวม เป็นการสร้างสรรค์สังคมของตนเองให้น่าอยู่อาศัย

Freud (1857-1939) ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ กล่าวว่า มนุษย์มีความต้องการพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ได้แก่ปัจจัยสี่ หรือที่ฟรอยด์เรียกว่า Id ซึ่ง Id ตัวนี้จะทำให้มนุษย์มีความต้องการปัจจัยในการดำรงชีวิตของตนให้เป็นสุข โดยไม่คำนึงถึงคนอื่นหรือสังคมซึ่งในขั้นนี้พฤติกรรมของมนุษย์ก็ไม่ต่างจากสัตว์ แล้ว Ego ก็จะเป็นตัวผลักดันให้มนุษย์แสวงหาปัจจัยต่าง ๆ มาตอบสนองความต้องการของตนให้ได้มากที่สุด โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบรอบข้างซึ่งการกระทำของ Ego นี้จะทำให้สังคมเดือดร้อนวุ่นวาย ถ้าไม่มีตัว Superego มาควบคุมพฤติกรรมนี้ ซึ่งก็คือการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของมนุษย์นั่นเอง ฟรอยด์ ถือว่า จริยธรรมสร้างและพัฒนา

ได้ในตน เป็นส่วนเดียวกันกับคุณธรรม เมื่อบุคคลมีคุณธรรมแล้วย่อมทำให้สังคมสงบสุข

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนี้ จะเห็นว่าคุณธรรมที่หลักสูตรประถมศึกษากำหนดให้เรียน จำนวน 30 ข้อนั้น จริยธรรมหรือคุณธรรมที่เกี่ยวข้องกับสังคม ที่จะทำให้สังคมมีความสงบสุขนั้นมีหลายประการ แต่ที่เห็นว่าจำเป็นที่สุด และผู้วิจัยสนใจจะศึกษาในครั้งนี้มี 6 ประการ ได้แก่

1. ความซื่อสัตย์
2. ความเสมอภาค/ความยุติธรรม
3. ความเมตตา กรุณา
4. การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม
5. ความสามัคคี
6. ด้านอื่น ๆ (ความกตัญญู, การเคารพผู้อาวุโส, การเกรงใจ, จริยธรรมทางเพศ)

สาเหตุที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาคุณธรรมทั้ง 6 ประการนี้ เพราะจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยและทฤษฎีเกี่ยวกับจริยธรรม พบว่า ความซื่อสัตย์และความเสมอภาค , ความยุติธรรมเป็นคุณธรรมที่ป้องกันความบาดหมางใจกันของคนในสังคม ซึ่งความบาดหมางใจกัน หวาดระแวงกัน และความเจ็บช้ำน้ำใจจากการได้รับความยุติธรรมจากคนในสังคม ย่อมเป็นบ่อเกิดแห่งความอาฆาต จองเวรและแค้นเคืองซึ่งกันและกัน อันเป็นสาเหตุนำมาซึ่งความไม่สงบสุขของสังคมความเมตตา กรุณา เป็นคุณธรรมที่ควรส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดขึ้นในจิตใจของมนุษย์โดยเฉพาะเยาวชนเพราะเป็นคุณธรรมที่จะทำให้เกิดความรัก ความเห็นใจ และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในสังคม เป็นคุณธรรมที่ลดความรุนแรงของพฤติกรรมของมนุษย์ การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและความสามัคคี เป็นคุณธรรมที่สำคัญของมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันในสังคม โดยเฉพาะสังคมในโรงเรียนของนักเรียนนั้น ย่อมต้องการคุณธรรมนี้เป็นอย่างมาก เพราะกิจกรรมทุกอย่างในโรงเรียน นอกจากการเรียนด้านวิชาการแล้ว ต้องอาศัยความสามัคคีเป็นหลักที่จะทำให้กิจกรรมนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์ประกอบกับทรัพย์สินสมบัติทุกอย่างในโรงเรียนเป็นของส่วนรวม การคิดเพื่อส่วนรวม การทำเพื่อส่วนรวมจึงเป็นสิ่งสำคัญเมื่อนักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อคุณธรรมเหล่านี้แล้วย่อมเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและสังคมอย่างแน่นอนสำหรับคุณธรรมด้านอื่น ๆ อันได้แก่ ความกตัญญู การเคารพผู้อาวุโส การเกรงใจ จริยธรรมทางเพศ ก็เป็นคุณธรรมที่ควรสร้างและปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับคนในสังคม เพราะคุณธรรมเหล่านี้ล้วนเป็นที่ยอมรับว่าผู้ที่มีคุณธรรมเหล่านี้ประจำตัวเป็นลักษณะของคนดี เป็นลักษณะของผู้เจริญ ดังนั้นคุณธรรมทั้ง 6 ประการนี้จึงสมควรจะศึกษาเพื่อทราบข้อมูล เพื่อจะนำไปเป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมของนักเรียน จำแนกตามระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพศ อาชีพหลักของครอบครัว และสถานภาพของครอบครัวที่ต่างกัน

1.2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมของนักเรียน จำแนกตามระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพศ อาชีพหลักของครอบครัว และสถานภาพของครอบครัวที่ต่างกัน

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1.3.1 นักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพศ อาชีพหลักของครอบครัว และสถานภาพของครอบครัวต่างกันจะมีพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกัน

1.3.2 นักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพศ อาชีพหลักของครอบครัว และสถานภาพของครอบครัวต่างกัน จะมีแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2538 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่างได้โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi stage sampling) และการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling)

1.5 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1.5.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่

- ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำแนกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับสูง ได้คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.00 ระดับปานกลางได้คะแนนเฉลี่ย 2.60 - 3.49 และระดับต่ำได้คะแนนเฉลี่ย 0 - 2.59

- เพศ จำแนกเป็นนักเรียนชาย และนักเรียนหญิง

- อาชีพหลักของครอบครัว จำแนกเป็น 4 ประเภท คือค้าขาย รับราชการ ช่างนาข้าวไร่ และลูกจ้างเอกชนหรือกรรมกรหรืออื่น ๆ

- สถานภาพของครอบครัว จำแนกเป็น 3 ประเภท คืออยู่ร่วมกับบิดามารดา อยู่ร่วมกับ บิดาหรือมารดา และอยู่กับญาติ

1.5.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ คะแนนพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคม และแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมของนักเรียน

1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1.6.1 จริยธรรม หมายถึงหลักเกณฑ์ที่บุคคลใช้ในการตัดสินใจว่า พฤติกรรมใดเป็น พฤติกรรมที่ดี-ไม่ดี ถูก-ไม่ถูก และควร-ไม่ควร ปฏิบัติต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และ ต่อสิ่งแวดล้อม

1.6.2 แนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรม หมายถึง พฤติกรรมจริยธรรมที่บุคคลจะกระทำ เมื่อมีโอกาส หรือคิดว่าจะทำในอนาคต

1.6.3 พฤติกรรมจริยธรรมทางสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและ กลุ่มบุคคลที่แสดงออกเพื่อโต้ตอบต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่นในสังคม ในทางที่ดี ที่ถูก ที่ควรสำหรับการวิจัยครั้งนี้หมายถึง

1. ความซื่อสัตย์ ประกอบด้วย การไม่ทุจริต การรักษาสัญญา การไม่ให้ร้ายป้ายสีผู้อื่น การไม่ลักขโมย และการไม่ประจบสอพลอ
2. ความเสมอภาค/ความยุติธรรม ประกอบด้วย ความเสมอภาคระหว่างเพศ การปฏิบัติ ต่อคนรวยและคนไม่รวย การปฏิบัติต่อคนที่พอใจและคนที่ทนไม่พอใจอย่างเท่าเทียมกันการไม่เห็น แก่นพวกพ้อง
3. ความเมตตากรุณา ประกอบด้วย การให้อภัย การเห็นอกเห็นใจ การไม่เบียดเบียน และการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น
4. การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมประกอบด้วย การรักษาระเบียบวินัย การบำเพ็ญ ประโยชน์การรักษาสมบัติของส่วนรวม และการรักษาชื่อเสียงของหมู่คณะ
5. ความสามัคคี การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การไม่ทะเลาะวิวาท การไม่ยุยงให้ เพื่อนทะเลาะกันการ ไม่เอาเปรียบเพื่อนร่วมงานการ ไม่ได้เถียงเพื่อหวังชัยชนะอย่างเดียวโดย ไม่มีเหตุผล

6. พฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมด้านอื่น ๆ ได้แก่การแสดงความกตัญญูทดแทนที่ การเคารพผู้อาวุโส การเกรงใจ จริยธรรมทางเพศ

1.6.4 นักเรียน หมายถึงผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2538 ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 610 คน

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 เป็นประโยชน์ในการศึกษาด้านจริยธรรม และการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะของเด็ก

1.7.2 เป็นแนวคิดพื้นฐาน ในการนำไปใช้ฝึกอบรมจริยศึกษา หรือจัดหลักสูตรการเรียนการสอนจริยศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน

1.7.3 ช่วยให้การประพฤติกรรม และแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมของนักเรียน มีความสัมพันธ์กับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพศ อาชีพหลักของครอบครัว และสถานภาพของครอบครัว